



ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԵՐԹ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՓՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ

Կը Հրատարակուի Շաբաթը մի Անգամ

ՔԱՆՈՒՄԻՏԵՐ

Պուրջարից համար տարեկան 10 ֆր.
» » վեցամսեայ 5 »
Արտասահմանի համար տարեկ. 12 »
» » վեցամսեայ 6 »
ՎՃԱՐՄԱՆԻՔ ԿԱՆԵԽԻ

Նամակ, ծրար եւ այլ ակտէս է ընդ հետեւեալ հասցեով

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԵՐՇԵՆ

Տէր և Խորադիր Տաւրու շարժութիւնի

Х. Чакрянъ
Редакторъ на вѣстникъ
„ДАВРОСЪ“
Варна България
Отговорникъ Н. Драгулевъ

H. TCHAKRIAN
Rédacteur du Journal
DAVROS
Varna (Bulgarie).

ՊԱՅՄԱՆՔ

Խմբագրութեան եկամ գրութիւնք կը հրատարակուին մասամբ կամ ամբողջութեամբ: Հրատարակուած ու չը հրատարակուած ձեռագիրներն եւ չեն արուիր: Դասուցման տողը 20 սնթ.: Երեքէն աւելի անգամներու համար գատ սակարկութիւն: Դասուցմունք կ'ընդունուին ամէն ընդամա:

Ա. ՏԱՐԻ

ԵՐԵՎԱՆԻ 14 ԱՊՐԵԼ 1898

ԹԻԻ 9

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՈՒՔ ԵՒՍ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Միութեան բարձր դարերու ընթացքին մէջ, մանաւանդ այս վերջին տարիներու այնքան կրկնութիւններով, յեղեղեղեղեղ, սրուն անհրաժեշտ պէտքերն օրօրոցի մանուկներուն տնգամ զգալի ու հասկնալի դարձաւ: Այսօր ամբողջ ազգը մեծ ու փոքր, հարուստ թէ աղքատ միութիւն կ'աղաղակեն, իսկ մենք այսօր չէ միայն որ կը քարոզենք զայն, այլ շատ ժամանակներէ ի վեր հեռաւանդու եւ անխնայ դանդաղեցած ենք անոր յայտնութեան թէ մասնաւոր ինքնակազմութիւններով եւ թէ զանազան հրատարակութիւններով, ուշիմ եւ հեռաբերքի եղողներուն կը յանձնարարենք որ վերստին աւրեն, կարգան եւ անկեկտիւն տանեն թէ ինչքէ՞ր գրած ունինք: Նոյն իսկ Պոլսոյ հայ թերթերուն մէջ, Սուլթանի քիւն տակը Հայկական խնդրոյ վերաբերութեամբ: Միութեան գործը հարկ մըն է, պէտք մըն է, անհրաժեշտ եւ անպայման մեր ազգային սուրբ պատին բարի յաջողութեանը համար, ըստ ենք եւ դարձեալ կ'ըսենք:

Շատերը շատ կարծիքներ յայտնեցին, յայտարարեցին եւ առական կը յայտնեն ու կը յայտարարեն, առանց սակայն ընդհանուր հայկական միութիւն մը յարաւել ընելու մասին խօսելու, այլ միջանի ինքնակազմ կուսակցական խմբակներու իրարու հետ յարակցելու կամ դաշնակցելու մասին վայրապար ճիգեր եղան, այն կարգի անամիտ ու սրանկահոգի պիտի ու կեդրոնի պէտքն ու կոթէն բանեցին գաղթին սրուն արգելիքը, հեռեւանքը մեր ամենուս աչքին առջեւն է:

Հայ ազգը, հայ ժողովուրդը այսօր զինքը ներկայացնող մարմին մը չունի: Հայ ժողովուրդը ոչ յեղափոխական եւ ոչ ալ չը յեղափոխական ծանօթ ղեկավարութիւն մը ունի: Հայրենիքը, Հայ աշխարհը արեւան մէջ կը լողայ, ցաւերու, յայտնութեան արեւը արեւը տակ կը հեծէ, գրգռուած, բուրբուրած բարբառոս թուրքի տարտիլն ու բիրին տակ, Պոլսոյ Սուլթաններու պատրիարքը՝ հայոց ազգը չը ներկայացնեն, որքան ալ նա հայրենասէր ոգի ունենայ, կաշկանդուած եւ կապուած թռչուն մըն է գում:

գարուի պատրիարքարան ըստած բորբոսուած չէրքն մէջ:

Էլ միտման կաթաղիկուր սոսկ կը բռնապետ մըն է, փայտէ կամ մարմարէ ակունքի մը վրայ նստած, նա արեւոյնը վարդապետ կը շինէ եւ վարդապետներն ալ եպիսկոպոս, եպիսկոպոսներն ալ նորոգիչներն ալ անգամը Հոռովալի մէջ եղելու, կապելու եւ ալ անտուգներու ակունքն է: Մեծն Սահակ Պարթեւ բազմեալ իսկաւ հայրապետի տաճարն ու առանց Ստեփանոսի մէջ տեղակ է: Հայ ազգն ալ տեղակ է, Հայաստանն ալ տեղակ է...:

Եւրոպան հայրենք ունի, հայրենք մըն է, անձայրագոյն եւ անձայրագոյն վայրերու մէջ: Բաքու, Կոնստանդնուպոլ, Կարս եւ արեւմտապոլսոյ մարզերը գում չունի, ինչքէ՞ր չունի, ողորմել չը գիտենք:

Կուսակցութիւնները, պիտի ու կեդրոն, դրամաշարժութեան, դաւաճում, դաւաճումներն եւ աւելի սոսկալին եղբայրապաշտութեան ծրարադրներով ժամանակ կ'անցունեն: Հայաստանի, կիլիկիոյ սահմաններէն ներս երկաթի փշուրք մը եւ դանակի չեղը մը մտած չէ: Հայ ժողովուրդի գոյութեան եւ չը գոյութեան ճակատագիրն է որ կը շահագործուի ժրնէվի, Դոնանի եւ այլ միւթ եւ անկոյս միջոցներու տակ:

Այս սոսկալի, սարսուղի եւ երիցս անհանգուրծելի կացութեան մէջ ազգային սուրբ միութիւնն է, որ պիտի կրնայ ամբողջ թշուառ հայութեան վտանգուած պատիւը, ըստաւորէ եւ յուսաւորէ, լքուած, ընդարձակած հաւատքները:

Ահա՛, այսպիսի վեհ եւ սրբազան գոյն պարտականութիւնն է որ կրկին անգամ կը թեւաւորէ զմեզ զբաղելու միութեան կազմութեան եւ կազմակերպութեան խնդրով:

Մեր քարոզած եւ քարոզելիք միութիւնը գոյեցու, աւագակներու միութիւնն է եւ ոչ ալ անտուն եւ անտուն ինքնակազմ պիտի յայտնեն: անպիւրջական բորբալանութիւններու, ալ միութիւն մը որոյ գլուխը կանգնին ծանօթ, պարկեշտ, հայրենասէր, պատկառելի եւ վստահելի ղեկավար, մարմին մը որ լինի ազգին եւ ազգն ալ անոր, եւ բոլոր աշխարհ, Եւրոպա ու չը Եւրոպա հասկնան, հաւատան ու ճանչնան թէ, նա Հայ քրիստոնեայ ազգութիւնը կը ներկայացնէ եւ ազգն ալ անոր

ձայնն կը լսէ եւ որոշումներուն կը հաւանի:

Այսպէս այս տեսակ կազմութեան եւ կազմակերպութեան միութիւնը միութիւնն է, չը խաբէք զմեզ, չը խաբէք ժողովուրդը ու ծաղր ու ծանակ չը դառնանք աշխարհի առջեւ, բացարձակապէս ըսենք, յայտարարենք ժողովուրդին թէ՛ գնացէք, ցրուեցէք աշխարհի առջեւ մըն է ճիշդ միջին ձեւ փորը կ'աշխարհու եւ կ'անքի օրերը անցնելու ճիշդ հրահանգն ունան:

Գալեցէք, ծրարեցէք ձեր ազգային անկախութեան եւ Հայրենիքի ազատութեան խնդրը, տեսնանք: մէկ խօսքով կ'ապեցնէք, կ'ապեցնէք ձեր գաղափարի բոլոր թեւերը, եւ միմային ձեր հաճոյքով ժամանակ անցուցէք, իսկ երբ կուգենք իբր պատմական ազգ մը, տարեկանութեան մէջ պատուաւոր շահութեան ձեւը կ'ապեցնէք մըն է, ազատ կենք մըն է նա, բարգաւաճել, զարգանալ եւ մարդկային ընկերութեան օգտակար դառնալ, պէտք է բիրտ, փայլաւ, սակաւ եւ անպար ձեւերով առնենք քան զենք, կործանենք, բնաշինչ ընենք այն բոլոր խոնգոսները, որ փրկուրար միութեան առջեւ կ'ենեն, ամէն դժուարութիւն ամէն զոհողութիւն յանձն առնենք մինչեւ որ կանգնենք վեհ միութեան սմբոցը, ուրկէ ներս չը կրնան սպառիլ բախտախնդիր գրգռողներն ու եւամուր, փառապանդիր խաղաղարարներ, հաւատար, վստահութիւն եւ միտք աւանդանող ցեղեր, ուրիշներ:

Այսպիսի մի ընդհանուր Հայկական միութիւն կազմել ու կազմակերպել կարծուածին չափ դժուարին գործ մըն է, բաւական է որ բաղձանքներն առանց ձեւակերպութեան անկեղծ ըլլան, դուռ ազգասիրական եւ մարդը հայրենասիրական:

Ամէն քաղաք իր շրջականներով կարող է կազմել ժողովրդային հասկանութեամբ մի միութիւն, եւ անոր հովիտութիւնը յանձնելու քաղաքի ծանօթ եւ վստահելի միջանի անհատութեանց, այդ միութեան անունը ըլլայ «Բարեգործական Միութիւն Հայոց վաճառի, Ռուս-ճուրի, Միլիտարի, Ֆիլիպի, Վասպուրականի, Տիգրանականի, Զէյթունի, Յոբաւանի, Տէհէնէնի պու-

ճախի եւն. եւ իւրաքանչիւր քաղաքի հայրենակցութիւնը վճարէ այդ միութեան արկղին տարեկան ազգահարկ մը. անհայն եւ անշուք, այդ մասնաւոր զատ զատ քաղաքներու բարեգործական միութեանց մեկնելու կը ծանրէ զերծ գանձանակներու մէջ, լճացած ազգավրճաւորն ազգին դրամագլուխն է: Ի՞նչ մեծ բարեգործութիւն ազգի մը, Հայրենիքի մը փրկութեանն աւելի:

Այս կերպով կազմուած մասնաւոր միութիւններէն ընտրուած մէկ մէկ ներկայացուցիչներու մի յարմարագոյն վայր հաւաքուելով կարելի է դիւրին կը լինի ընտրել մեր ըսած գերագոյն կեդրոնական մարմինը, որը կրնայ ղեկավարել ազգը ինչ ձեւով որ ինքը ազգային շահերուն համաձայն կը տեսնէ, յեղափոխութեամբ չէ թէ ոչ յեղափոխութեամբ, ինչ որ հանգամանքները, պարագաները եւ իմաստութիւնը պարտք կը դնէ իրենց վրայ: Մասնաւոր գանձանակաց մէջ լճացած լուսններէն վստահութեամբ կը հասնի ընդհանուր գանձարանը եւ այն կը գործածէ ըստ այնմ ինչ որ ազգին պէտքերը կը պահանջեն: Եւ ազգն ալ, ժողովուրդն ալ կ'ազատուի կարգ մը աշխարհաշրջիկ, ինքնակազմ յեղափոխական ու ոչ յեղափոխական դրամաշարժներու ի դէպ եւ անդէպ երթեկեկութիւններէն անոնց հիւրանոցի, գարնըրաւան եւ այլ ծախքերէն, այսօր Շանթ, վաղը կանթ, միւս օր Սոսո ու Շասո կեղեկներէն, դիմակներէն, անուններէն:

Այսօր եւ միշտ միութեան համար մեր ունեցած կարծիքը այս է, եւ աս մարդ պիտի աշխատենք որչափ որ ուժ ունինք տարածել եւ ընդհանրացնել մեր սիրելի եղբարց մէջ, զի հաստատապէս եւ բազում փորձառութեամբ համոզուած ենք թէ՛ այսպիսի մի միութեան պակասութեամբն էր որ ազգին մէջ սպրդեցան սոսքիչու ծրագրիչներ, պատուաւոր ըրօքականութիւններ եւ պատճառ դարձան 300,000 հայ նահատակներու, 50,000 հայ որբերու եւ 2 ու կէս միլիոն հայ ժողովրդի թշուառութեան եւ դժբաղդութեան:

Ով որ ականջ ունի հարկաւ ալ կը լսէ:

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Շարունակութիւն նախորդ քիւնէն)

Ազգանունէր

Տիար Յարութիւն Չարբընեան

Պատուական Տէր,

1890 թուականի հոկտ. 27 ին ես կը մեկնէի Տիֆլիսէն ի Դաւութ . այդ օրը հրաժեշտի ողջոյն փոխանակելով քու ձեռքերը կը համբուրէի, թաց աչքով յայտնելով շնորհակալ ետոս հաւատարմի :

Հինգ երկար տարիներ սահնակ վերջ, երբեմնակի լեռնայն — Միկր — տիչ վարդապետ — դարձած, պաշտօնի բերմամբ ի Սիւրիպոլէ գտալով, կ'որոնէր գրեզ իր սղոյններն ու յարգանքներն մատուցանելու, զբոսազարդութիւնը հետաւորութիւնը և որ առաւել է, երանակի յոյժ աննպաստ համագումարն որտեղ առ կը լինին, որ դարձել յայտնում քեզ, մեծ և օրինակելի գործիչ, իմ անսահման սէրն և մեծարանքը վեհեւս գաւ իմ սրտում, այս, վեհ, զի վաղուց կատարել ես այն յիշակ և վերջին պարտաւորութիւնը, զոր հայր՝ պարտաւոր է անել իր անկեալ Հայրենիքի համար ի վերահանգնումն նորին, աշակերտներ և հետեւողներ ունեցել ես, սորա եւս իրենց կարգին ունեցել են, յորս ամենախիտին տեղը, ստոր երանի որ բռնէր

Կալմ. այցելու հովիւ բոլոր Ռուսներէն և Պուլիսիոյ ՄԿՐՏԻՉ ՎՐԻ. ՏԵՐՈՒՆԵԱՆ
Ի 22 Նոյեմբեր 1895
Ի Սիւրիպոլէ.

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆ 14 Յունիս. 1880
ՀԱՅՈՑ Կ. Պոլիս

Գերապատիւ Սրբազան եղբայր ի Քրիստոս Գրամատոյց Յարութիւն էֆէնտի Չարբընեան տոհմային ազնուական Ձէյթունցի, որ շնորհիւ Նախաւնամութեան մահուանէ ազատուեցաւ, այս անգամ կ'ուղեւորի դէպ այդ կողմ յաւիտ և երկրպագութիւն Միաձնեւ Ս. տեղեաց :

Թարութիւն էֆէնտի Չարբընեան իրաւամբ արժանի է ամեն յարգանաց, ուստի ջերմիւ կը յանձնարարեմ զինքն Ձերդ Գեր. եղբայրութեան յամենայնի և յամենայն :

Պատրիարք Կ. Պոլսոյ Ն Ե Ր Ս Ե Ս

Առ Գեր. Տ. Տ. Դարբիէլ Սրբազան Արքեպիսկոպոս Արքեպիսկոպի Բարեկենսա՛ Առաջ՝ որդ

Տիպիստ «Տաւրոս» ի նախորդ թուոյն մէջ Ս. Երուսաղէմի ետայի Սրբազան պատրիարք Հօր նամակին թուականը մոռցուած էր, հետեւեալն է, 31 Մարտ 1868, այսինքն ասկէ ճիշդ երեսուն տարի առաջ :

ԴԱՇՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ՊԱՐՍԿԱՍԱՆՈՒՄ

Թէ ի՞նչերով են զբաղուած Յեզափ. Դաշնակցականները Պարսկաստանում, այդ գուցէ Պուլիսական հայ գաղութին համար մութ է, թէեւ այդ ինքնակոչները գործունէութիւնը տեսնելով այս կողմից լուրջ և խոշոր դասակարգը, արդէն իսկ զազափար կարող է կապմը նրանց վրայ, բայց որովհետեւ Պարսկաստանի կեանքի պայմանները վերջապէս չըմապատող հանգամանքները մահաւանդ լինելով բուն երկրի վաստակողական նահանգի հետ անկիւնապէս յարաբերութիւն ունեցող մի կեդրոնավայր բառի բուն նշանակութեամբ մի գտնուելով մ'է այնտեղ ուր ամեն մի գործիչ, յեզափոխական անցնելով այդ բովի միջից երևում է իր իսկական գուռ պատկերով հայ հասարակութեան եւ հայ յեզափոխականի առաջ :

Այս անգամ մենք մի կարճ գրութեամբ յայց կը տանք Հայ Հասարակութեան, Պարսկաստանում Դաշնակցականների 97 թուի սկզբից ի վեր առած եղբայրապաշտութիւնները յանուն Օլիմպիան բարձրութիւնից իբրեւ պատգամ եկած ռափտակական Կոմիտէի բարձր եւ անոխակալ որդւոյնները :

Վաստակողականութեամբ եղած ընդհանուր կոտորածը դեռ չէր գաղարկել, դեռ այն տեղի հայերը Մահմետական թէ՛ ֆանատիկոս ամբողջի սրի տակ եւ թէ՛ նոյն իսկ (Սուլթանի) կանոնադր գործերի հրացանների սուլիներով արդէն առանց հաշիւ ու համար ունենալու շարժում էր իբրեւ մէկ մէկ ոչխարներ. այդ միջոցին Դաշնակցութեան Պարսկաստանի Կոմիտէն պէտք տեսաւ երկու փոքրիկ խմբի հանել մինչեւ վան, հակառակ վաստակողների լիազոր ներկայացուցչի խորհուրդին, բայց թէ ի՞նչ օգուտ պիտի ապին այդ խմբերը, այդ մասին երբեք չէին էլ մտածում, բաւական է որ կը լուրի թէ Դաշնակցութիւնը գործում է եւ զբաղում Ազա Կոմիտէականները զէնք կ'ունենան ձեռքերին, շահագործելու ժողովուրդի միախառն պատկարները իմանալով վերջապէս մտնում են վան, բացայայտ կերպով զբանջ վանում տուած օգուտը եղաւ միքանի անների եւ ընտանիքների կորուստը, ուրիշ ոչ մի բան : Տաճիկ կառավարութեան ձեռք տաւ խիստ միջոցներին չգիտնալով մեր ինքնակոչ Ֆէրայիները վերադարձան Պարսկաստան : Դեռ սահմանադրութեամբ մի Պարսկի գիւղում հիւր են իջնում խմբի անդամների ընդհանուր հաւանութեամբ և հանգստանում են Պարսկիները հաւաքելով զէս զէնից սկսած են նեղել սրանց թէ տուէք ձեռք զէնքերը, մեր քաջերը իրենց կաշիներին մի նոր վտանգ եւս չբերելու համար ապիս են 14 ընտիր զէնքեր Պարսկիներին եւ մի քանի օր յետոյ շունչներին իրենց ազիզ Կոմիտէի մօտ առին մեր քաջերը . . . :

Ահա այդ տեղից էր որ սկսուեցին մի շարք ընկերապաշտութիւններ ընկերի վրայ մի նախաձեռնեցող մէկը չէր խնայում իր ինչնայրը ընկերի կուրծքը խրել իր անձնական ետական կրքերին յագուրդ տալու համար . . . :

Վերոյիշեալ խմբի առաջնորդը Շէկօն սպանուեցաւ թաւրիպէմ՝ անյայտ պատճառներով բուն Կոմիտէի անդամների զորմամբ՝ երկու հայտնիներից, բայց խնդիրը երեւան գաղուց յետոյ երբոր կառավարութիւնից հաւանք, Ատուրպատականի Հայ ժողովրդից ստակալի զգուշութեամբ սկսեց յարուցումը զէպի ընկերապաշտները, բուն Կոմիտէից դեւադրիները իրենց արդարացնելու համար խնդիրը բարդեցին սպանող հայտնի

ների վրայ եւ առանց խղճահարուելու օր ցերեկով զէրօրի ենթարկել տուին նաեւ սպանող հայտնիներից մէկին, միւս հայտնիը իմացաւ ի՞նչ աստիճանի ազնուութիւն ունեցող Կոմիտէականների հետ գործ ունի, փախաւ որպէսզի ինքն էլ չըսպանուէր :

Նա, ինքը խօսում էր լաւապէս, թէ ի՞նչ է նշանակում այս, իրենք մեզ թեւադրեցին սպաննելու Շէկօյին իբրեւ վեաստակար մարդու եւ երբոր խայտառակութեան Հայ հասարակութեան առաջ, մեզ հայտնիներին վրայ բարդեցին խնդիրը . . . : Միաժամ հայտնիներ, որչափ այդպէս ցնցերի ձեռքում իբրեւ գործիք եղած ազնիւ ձգտումներով սպաննել էք հարազատ անկեղծ ընկերներ, այդ Դաշնակցականութեան Պ. Պ. ղեկավարներից անհամեմատ բարձր, օգտակար եւ բառի բուն նշանակութեամբ Յեզափոխական գործիչներ (թող յիշեն այդ պարոնները Միջի Յակոբ սարկաւազից, Ա. Վ. Թ. Կանից եւ զրանց դեռ հներն եւս յիշեն) :

Սարմատի Փայաշուկ գիւղում օր ցերեկով հայ ընդմութեան առաջ հայտնիներից մէկը սպաննեց իր մի ընկերով երբոր արդէն ընկերական զգացմունքը տեղի էր Բագոսի ազդեցութեան . . . :

Կոմիտէն այդ մասին ոչ մի միջոց ձեռք չառեց քննելու խնդիրը եւ պատժելու յանցաւորին, մինչեւ կովկասում այդ սպանուած աղայի ընկերները անմիջ մի երկուսարդից վրէժ էին լուծել սպաննելով զայն : Փա՛ռք ու պատիւ վայելեցէք Դաշնակցական ազաներ . . . :

Էլ թուեմ, ընթերցողներ, դեռ չաւտել կան. Դաշնակցական հայտնիների մէկից սպանուեցաւ Մալմադի Դաւիթը բուն Սարմատի եւ ազնիւ մարդ, յանցաւոր հայտնիը անպատիժ մնաց : Անյայտացաւ ոտով գլխով Ստեփան Տէր Ստեփանեանը, ընկերների ձեռքով սպանուեցաւ Շատախիցի Յարիկը . . . : Է՛լ ասեմ Պ. Դաշնակցականներ, թէ ոչ հերիք է առ այժմ, սրանց պատասխանեցէք, միւսներին յետոյ, որչափ վարպետ էք կայնական արհեստում . . . Որչափ զգուշ էր Ատուրպատականի Հայ տարրը ձեզ նման հրէշ, ճիւղ գործիչներից :

Որքան քաջ սերտել էք ինքիւրիցեան, մինչդեռ այսօր ճշմարիտ հայը, անկեղծ յեզափոխականը ինքիւրիցիայի գէտ է կուռում :

Վերջապէս պիտի պատուուի ձեր գիւմակները հայ հասարակութեան առաջ, ինքնակոչ Դաշնակցականներ :

Բաւական չէ՞ արդեօք որքան շահագործութիւններ արիք հայ ժողովրդից, բաւական չէ՞ որքան վնասեցիք բուն Յեզափոխական գործին ձեր թեթեւամիտ եւ անհիմն գործունէութեամբ, զգո՛ւմ էք որքան վնասեցիք նորակառոյց Հայկական Յեզափոխական հաստատուն չէնքին, հապա այն ձեր կըլլած հարիւր հազարները . . . ուր են գնում զբանք, վերջապէս եթէ չզգաք դուք, շուտով կ'զգայ եւ պիտի հասկընայ հայ ժողովուրդը եւ այն ժամանակ ձեր օձիքը նրա իրաւայի, վրէժխնդիր ձեռքում պիտի պատուտուի . . . իսկ նրա արդար լողողը մարմնացեալ իբրեւ մի Դամոկրեսի սուր ձեր գլխին պիտի իջնէ եւ տեղն ու տեղը ջախջախէ ձեզ, արձապանք տալով « Հրաժարիմք ի Դաշնակցութենէ եւ յամենայն թիւր էութենէ նորա » . . . :

ՈՍԿԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ
Տիար Ոսկանի այս յայտնի ստորագրութեամբ համարձակ ու սարսափի գրութեան առթիւ մեր տեսութիւնն յաջորդով :

Հետեւեալը «Արմէնիա»ի 60 րդ. թիւէն կ'արտատպենք :

Երկու տող ալ Տ. Չարբընի նշկատմամբ գրածի մասին : « Շարժում » կ'ըսէ թէ մենք մի մասնաւոր նամակով Չարբընեան խաբեայ հռչակած ենք ասկէք քանի մը տարիներ առաջ : Մենք երբեք գրած չունինք թէ Չարբընեան խաբեայ լի'ն : Թող բառ առ բառ ճշդութեամբ հրատարակէ եթէ մեր մի այդպիսի նամակ անցած է իր ձեռք : Կրնայ լինիլ որ մէկի մը պատասխան գրած լինինք թէ Տ. Չարբընեանի այդ առաջը (ինչ որ ինք իմացուցած է) խաբէութիւն է : Բայց այդ մարդ խաբեայ է ըսելը և այդ առաջը խաբէութիւն է ըսելը տարբեր բաներ են : Այդ չափ բանը պէտք է հասկնայ « Շարժում » ի խաբէութիւնը : Երբ հերքուի այդ բան առաջ լինելը, խաբէութիւնը հերքուած կը լինի : Օրինակի համար . Կ. Պոլսէն ոմանք մեզ գրած էին թէ Չարբընեան Արմէնիայի կողմէն և Հայոց Հայրենասիրական Միութեան կողմէն նուիրատուներ չըլարեցրութեան հանած է որոնք մենք զրկած ծնր եղբի իրեն տարածելու համար . յետոյ այդ բան ուրիշների համար ալ գրեցին : Մենք մեզ այդպէս գրողներին պատասխանեցինք թէ այդ խաբէութիւն է : Եւ Արմէնիայի մէջ ալ յայտարարեցինք թէ ոչ Արմէնիայի և ոչ ալ Հայոց Հայրենասիրական Միութեան կողմէն նուիրատուներ չըլարեցրութեան հանուած չկան բնաւ, այլ մեզ հասած նուիրատուութիւններն անպատճառ կը հրատարակուին Արմէնիայի մէջ : Իսկ Չարբընեանի անուն հրատարակած չենք այդ յայտարարութեան մէջ որովհետեւ հաստատ փաստ չունենք . յետոյ տեսանք և ստուգեցինք որ սուտ է Չարբընեանի մտաւն մեզ գրուած այդ խաբէութիւն : մեր անունով նուիրատու չկայ մէջտեղ :

ՏԵՐՈՒՆԵԱՆ ԿՈՄԻՏԵՐԻ
ԵՐԻՏ, ԲՆԻՍ, ԲՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԹԻՒ 202
2 Ապրիլ 1898
ՌՈՒՍՃՈՒԲ

Պատուարժան խմբագրութիւն «Տաւրոս»ի

Վաւան կը խնդրենք հաճեցէք Ձեր թերթի յառաջիկայ թուին մէջ գետեղել ներիսկ յայտարարութիւնը : Կանխաւ յայտնելով Ձեզ մեր շնորհակալութիւնը, եմք

Կարգանք ի դիմաց Երիտ, Բնիս, Բնկերութեան Տնօրէն խորհրդոյ
Ստեփանապոլիս Ստեփանապոլիս
ԹԻՍՏՈՒՆԵԱՆ Զ. ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տնօրէն խորհուրդս կը փութայ ծանուցանել որ ամսոյս 26ի երեկոյեան գումարուած նախապատ-
րաստական ժողովի մէջ, դասախոս-
ութիւններու հետեւեալ ծրագիրը
կազմուած է :

Այդ ծրագրի մէջ նշանակուած
և կամ ատկէ դուրս ունէ նիւթի
դասախոսութիւնը ստանձնել փա-
փաքողները կը հրաւիրուին գրաւոր
կերպով գիմել Տնօրէն-խորհրդոյս :

Դասախոսութիւնները կը լինին
ընդդիմախօսական :

Տնօրէն-խորհուրդ

ԵՐԻՏ. ԸՆԹ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

31 Մարտ 1898

Ռուսաճուր

ԾՐԱԳԻՐ

1. — Հայաստանի աշխարհագրութիւն, պատմական աշխարհ ծանօթութիւններ :
2. — Պաշտօնական թիւակազմի մասին պատմական և աշխարհագրական տեղեկութիւններ : Պուլկար ազգի համառօտ պատմութիւնը մինչեւ այսօր :
3. — Հայոց հին մատենագրութիւնը :
4. — Հայոց նոր մատենագրութիւնը (Ռուսահայք և Տաճկահայք) :
5. — Հայ լրագրութիւն :
6. — Ռուսաստան, Ռուսահայք և Էջմիածին :
7. — Տաճկաստան, Տաճկահայք և ազգային հաստատութիւնները վարող անձերու ընթացքը Հայկական Խնդրի տեսակէտէ :
8. — Եւրոպական գրականութիւն (Անգլիական, Ֆրանսական, Գերմանական և Ռուսական) :
9. — Կրթութիւն և ազգային ընկերական խնդիրներ :
10. — Տնտեսական աշխարհագրութիւն (համառօտ ծանօթութիւններ ամեն երկրներու տնտեսական վիճակի մասին) :
11. — Առողջապահութիւն :
12. — Իպսէն (Ibsen) և իւր փիլիսոփայութիւնը :
13. — Կանանց խնդիր :
14. — Տնտեսագիտական դպրոցներ (պատմական, ազատական և բնկեր-վարական) :
15. — Ընկերաբանութիւն (Socialog'e) և ընկերական խնդիր :
16. — Եւրոպական քաղաքական կուսակցութիւնները և իրենց ծրագիրները :
17. — Ընկերակարականութիւն և անիշխանականութիւն :
18. — Յեղափոխական ընկերութիւնները Եւրոպայի մէջ, իրենց ծրագիրները և գործելու եղանակները (պատմական տեսութիւն) :
19. — Թէնը, (Taine) իր փիլիսոփայութիւնը և միջավայրի թէօրիան :
20. — Փիլիսոփայութիւն և իւր գլխաւոր բաժանումները :
21. — Օկ. Բոնթ (Aug. Comte) և դրական փիլիսոփայութիւնը :

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

(Ունցողի մը օրագրէն)

1898 Ապրիլ 2

Ֆ. Պոլիս :

... Ի՞նչ կ'ընէ այստեղ Դաշնակցութեան կոմիտէն :

Օ՛հ, կը փրփրի, կը կառուի և արիւն խմելու չափ կը զայրանայ : Պատճառը. շատ պարզ է, որովհետեւ իր դիմակը կեղծ չպարնե-
րու պէս լիկուած վար կը թափէր. բարի համբաւի տակէն հրէշաւիպ ուրուական մը կ'երեւար : Եւ այս բոլորը ...

Այն, դուն ես պատճառը, քեզի գիմակազուրկ «Տաւրոս», դուն ես այս բոլորին պատճառը : Ուրիշ եկար. ո՞վ ես դուն և ի՞նչ իշխա-
նութիւն ունիս որ կը համարձակիս բոլոր Ազգիկն կողմէն վստահութիւն վայելող, յեղափոխական մարմին մը ձաղկելու, այն մարմինն՝ որ Հա-
յաստանի աւերակներու մէջ 50000 որբեր միայն թողուց : Ո՛չ, դուն իրաւունք չունիս ատ բանն ընելու : Ձեռն նայիր ի՞նչ կը գրեն. չե՞ս կարդար, մարդ Առաքին : Մի՞թէ այդ շողշողուն հորիզոններ. այդ պապուն տեսարաններ, այդ գեղա-
ծիծաղ ապագայի նկարագրութիւն-
ներ և պատմական անմուսնալի յաղթութիւններ չը լսեցիր որ կու-
րօքն կը հետեւիս քու տեսած ու զորմիկ և միանգամայն զարհուրելի անցքերուն : Մանաւանդ չը մոտ-
ձեցիր թէ մեր ժողովուրդը շատ անտեղ ճշմարտութիւնը խօսողէն չախրժիր : Վերջապէս դուն կըլ-
նայիր հաւատալ թէ տարիներէ ի վեր խաբուած ռամիկ դասակարգին մէջ տիրող համազումը շատով պիտի փոխուէր, երբոր մերկապարանոց ընէիր ամբողջ ստութիւնը ...

Ո՛չ, ո՛չ, այս բոլորը շատ դժ-
ուար պարտականութիւն էր որ կը ստանձնէիր : Լեւոնիկի մը յանդգ-
նութիւնն է, ինչպէս կ'ըսես :

Բայց թնդանօթներու դէմ իր մերկ ընկճը բացող Ձէյթունցին անշուշտ ինծի պէս չէր մտածեր. իրեն համար ճշմարտութիւնը գիտ-
նող ու ընել, կը նշանակէր յեղա-
փոխութեան գէժ գաւառանք :

Այն իր կուրծքը բացաւ ...

Ամեն բան ըստ անկեղծ կերպով : Այնքա՛ն որ մութերու մէջ կը սողա-
յին իժմուր պէս, ժողովուրդին ցոյց տուաւ, չը խաբեց, այլ իր ձեռքը կարկուտեց, անմարտելի ու լիւնաւոր դեղահաստներ չը կըլցուց, այլ անոր ներքին վէրքը բացաւ, փտութեան դեղը մատնանիշ ըրաւ և այդ արիւնտու վէրքերէն կախող ազրուկները մէկիկ մէկիկ իր բոլոր ուժով փրցունել աշխատեցաւ :

Եւ սակայն ազրուկներ կան որ վէրքին է՛ն խորունկ տեղը մտած են, անոնք դուրս չեն գար. մինչեւ որ անոնք ալ մաքրուին, բաւական աշխատութիւն կուգէր Ձէյթունցին : Առաջին օրը պայծառ չը տեսաւ իր

հորիզոնը : Դառնակը ձեռքը, դա-
ժան ու անգութ նկատեց զանի ժո-
ղովուրդը, տղու մը պէս՝ որ իր գլխուն վրայ կեցող վիրահատ բը-
ժիշկը կ'առէ մահու շափ : Բայց տակաւ առ տակաւ աչքը բացաւ ...
տեսա՛ւ, այո՛, տեսաւ ամեն բան ու համոզուեցաւ : Եւ դեռ չը հա-
մոզուողներ ալ կան որոնք յանցա-
ւոր չեն, որովհետեւ կուրօքն հե-
տեւած են, և չէ եղած մէկը որ անոնց մէջ մտնէ և ճշմարտութիւնն ըսէ :

Այդ, նորէն կը կրկնէր, «Տաւ-
րոս»ի հրատարակութեան համար ի՞նչ մտածեց այս և երկ կոմիտէն, որ այնքան յաւակնութիւն կ'ունե-
նայ կարծելու թէ ամբողջ ֆ. Պոլիս հայրութիւնը ձեռքին մէջ կը գըտ-
նուի և անոր ճակատագիրը միայն իրմէն կախուած է :

Ո՛ւհ ... Թրքական ոստիկանու-
թեան մէկ գարշելի դելը, անոր սկզբունքը զգուշի կերպով դուրս ժայթքեցնող գործունէութիւնը ցոյց տուաւ, — արդիւնք որ այդ թերթը ժողովուրդին մտաշնչի չըլլայ : —

Եւ այս միջոցը յառաջ տանելու համար ջանաց ինքն ալ ժողովուրդին մէջ մտնել, ինչ որ ըրաւ «Շար-
ժում»ը, միւսնոյն շարունակեց ինքը՝ ծածուկ ու սքողուած դիմակ-
ներու տակ :

Դադանի գործակալներ դաւաւ, — որոնց ձեռքը քոնի մը ֆրանք գնելու ըլլաւ ամեն բան կրնան ը-
նել. — դրպոնց զանոնք ու սրճա-
րաններու մէջ պատուել տուաւ ա-
ռաջին թերթերը : Յաղթանակը տարած էր : Միայն իր թերթը, նորածին աղտոտ «Շարժում»ը, մերկացած տղու մը պէս կը թրու-
վար սրճարաններու սեղանին վրայ :

Արդարութիւն ըսելու համար, պէտք է յիշատակենք թէ քանի մը սրճարաններու մէջ միայն «Տաւրոս» և Արմէնիա թերթերը չեն որ վը-
տարուելու Տէրօրին ենթարկուեցան, այլ տարաբաղդ «Իրաւունք» թեր-
թին ալ : Արիւն գրադարութիւն չէ. ապացոյցներ ունինք, որոնք մէյմէկ նախաախիք ըլլալէ աւելի դատա-
պարտելի երեւոյթներ են :

Եւ սակայն ինչո՞ւ համար, որովհետեւ ինչպէս ըսինք, ապակեղ-
րանացումը կընար քայքայուիլ ա-
տանկով և իր միահեծան ուժը պի-
տի նուազել : Ձէ՛ որ ամիսը անգամ մը «Դիօշակ» կուգար և ուլին ան-
գամ ալ նորածին «Շարժում»ը, Ուրեմն ի՞նչ հարկ կար ուրիշ թերթ կարդալու :

Բա՛ւ ֆ ... անգութ մարդիկ, այնքան յառաջ կ'երթային որ «Շար-
ժում» թերթէն շատ կանխագոյն ժողովուրդին կ'ըսէին :

— Գիտէ՛ք, Չաքրիեան ըսած մարդը ո՞վ է ... անիկա խաբեքալ մըն է որ այսօր սկսած է Սուլթանի գործիք դառնալ : Իրեն նպատակը յեղափոխութիւն քայքայելով թուրք կառավարութեան տիրողներ ըս-
տանալ է (???) :

Ալ ինչո՞ւ զարմանալ, երբոր օ-

րեր, շարժներ և գրեթէ ամիսներ առաջ կրկնուած խօսքեր այսօր պաշտօնական ձեռի մը տակ կը տեսնենք «Շարժում»ի մէջ ...

Պատրաստ եմ բացարձակ կերպով ապացուցանել թէ ըսածներս ճշմար-
տութիւն են : Այս տողերը կարդա-
ցած ատեն, անգամ մը թող իր ձեռքը խղճին վրայ դնէ կոմիտէի անդամ համարուող ու մեր եկեղե-
ցիին ստակալի կերպով հակառակ եղող Պարոնը, երբոր գեռ երկու օր առաջ չը կար որ կը սողար սր-
ճարաններէն մէկուն մէջ, ուր դա-
ւաւացիներն ամենէն աւելի կը հա-
մախքուին, և կ'ընէր սրճարանա-
պետին որ ետ դարձունէ «Տաւրոս» և Արմէնիա լրագիրները : Ո՞վ է այդ Պարոնը և ինչո՞ւ կ'ուզէ ար-
գիւնէլ այդ թերթերը : Մենք կը զարհուրենք այս տեսակ մարդեր տեսնելու մեր ճակատագիրը վճռող յեղափոխութեան մէջ : Կը զարհու-
րինք՝ որ տակաւին ազատութիւն, եղբայրութիւն և հաւասարութիւն քարոզող այս հրէշաւիպ անձնաւո-
րութիւններ բարի համբաւ կը վա-
յելեն :

Ո՛չ, ո՛չ, Պարոններ, ո՛չ, կուզէք կոմիտէի եղէք, կուզէք գոմիտէի, դուք իրաւունք չունիք ըսելու թէ Ազգին ճակատագիրը մեր ձեռքին մէջն է :

«Տաւրոս» ձեր գլխուն վրայ է, պիտի ձաղկէ, պիտի խայտառակէ և ձեզի ցոյց պիտի տայ նոր ուղ-
ղութիւն մը :

Լ. ԵՐԵՆՅԱ

ՈՅԺՐ ԻՐ ԱՐԳԻ ԻՄԱՍՏՈՎ

Շատ ազգեր իրենց նշանաբան ընտրած են թէ «Միութիւնը ոյժ է» :

Այս նախադասութիւնը այդքան առաձգական է իր միաժիտ իմաս-
տին մէջ որ ազգեր իրենց շատ մը իմար քաղաքականութեանց առա-
ջացումին համար ընտրած են անի-
կա իբր միակ կայծ հրահրելու առ-
փոխ անորոշ արամագրութիւնները զէպի իրենց ծրագրած ոչ նուազ իմարական գործը, — ի հարկէ քոնի մը անհատներու փառասիրա-
կան և նիւթական գործն է այդ — : Գլեւ այս իբր անպայման ճշմար-
տութիւն ընդունուած բանաձեւին վրայ ժամանցքի թեթեւ երգիծանք մը համարուած պիտի ըլլար իրաւ կարգ մը անպայման համոզուողնե-
րէն : Խնդիր է սակայն հասկնալ թէ ե՞րբ, ի՞նչ պարագաներու բեր-
մամբ, ի՞նչ կարգի միութիւն ի-
րացնէ կարող է ոյժ մը առաջացը-
նել : Եթէ ընդունինք թէ ոյժն է որ կը ծնի առաջգրուած նպատակը, ընդունուած է նաեւ թէ Միութիւնն է որ կը ծնի ուժը, հետեւաբար և նպատակը : Ուժը հասկնալու հա-
մար հասկնալու է Միութիւնը : Արիւն իր ուժը, անոր անդամնե-
րու շտապութեանը մէջ չի կայանար. այդ տեսակ ուժ պատմական յե-

զաշխուսներ յառաջ բերելու առանձին միայն նորոգեցնելը կը ծնի :

Ֆրանսական մեծ յեղափոխութեան համար գործադրուած ուժն էր այդ հարիւր հազարաւորներէ բաղկացած ամբողջ մը ուժ , որ աշխարհակալ մը ծնաւ : Այդ չէր սակայն Միութեան ուժի նպաստը . դա՛ մեծ էր , պէտք էր նաեւ ուժը վեհ ըլլար , հետեւաբար և Միութիւնը այն առանձին է , այն առանձին բարձր է , այն առանձին ուժ կը կազմէ երբ գաղափարներու միատեսակ համոզման գաշնակցութիւնն է որ լարած է բոլոր ամբողջը . երբ ամբողջի մէջ մի անդամը միեւնոյն գաղափարը իրեն կուս. քրքած է և կը պաշտէ : Գաղափար մը պաշտել , անոր համար մեծնիլ բաւ է , այն առանձին է որ գաղափարին ամբողջ ուժը երեւան կելլայ :

Գաղափարներու միութիւն , յառաջացած միատեսակ գաղափարի խոր համոզումէն կը կազմէ իսկական ուժը . այս տեսակ ուժն է որ կը ծնի նպատակը : Ահա « Միութիւնը ուժ է » նախագոյտութեան արդի իմաստը :

Մենք ենք որ այսօր պէտք ունինք այդ տեսակ ուժի մեր ներկայ անստորգ դրութեան մէջ : Կոն , այո՛ , մեր մէջ նպատակներու վերապահուած ուժեր , անոնք բոլորն ալ չնին են . չեն ներկայացներ համոզմունքի միութիւն մը հետեւաբար ուժ մը ըլլալէ հետոյ են : Հայկական յեղափոխութիւնը խոր համոզմունքէ յառաջացած ուժ մը պէտք էր ըլլալ , եթէ ընդունինք որ յեղափոխութիւնը պատմական յեղաշրջումներ յառաջ բերելու գաղափարական միութիւն մըն է :

Իրողութիւնները կատարեալ հիասթափումներ եղան մեզ համար : Ժողովուրդ մը տակաւին չի գիտեր այդ բառին նշանակութիւնը մինչեւ իսկ չէ լսած , կարելի՞ է որ ըմբռնէ անոր դերը պատմական կեանքին մէջ , կարելի՞ է որ գաղափար մը կազմէ և այդ գաղափարի կազմութեան մէջ միութիւն մը , ուժ մը գոյացնէ : Ճշնոյթ բռնակալութեան հանդէպ ազէտ ժողովուրդը կոշտ ըմբռնացում մը միայն կը յայտնէ , զարգացածը կը լինալ , որն է Յեղափոխութիւնը և ուրեմն զարգացածն է որ Յեղափոխութիւնը կը սորվեցնէ և զայն վարելու դժուարին դերը կ'ստանձնէ : Այս պարագային մէջ նա պէտք է ունենայ իր գերին գիտակցութիւնը . խոր համոզմունքի միութիւնը կ'ուզէ զինք իր ընկերոջ հետ և ամենէն գլխաւորը իր լուրջ քննութեան ենթարկէ Յեղափոխական կուսակցութեան մը ծրագիրը — Յեղափոխութեան հոգին և մարմինը :

Սակայն ի՞նչ տեսանք մենք մեր ամբողջ Յեղափոխական կեանքին մէջ : Անձեր , վարիչներ , որոնք առանց ըմբռնելու Յեղափոխութիւնը , պատմական կեանքի բոլորովին անպատրաստ զարգացումի տէր ըլլալով Յեղափոխութիւնը վաճառաւ :

Կանութեան վերածեցին , կիսակիրթ ժողովուրդին հաւատը խախտեցին բուն Յեղափոխականներէ , անուանարկեցին յայտնի գործիչներ , դաւեր լարեցին կործանելու գաղափարի ուժին վրայ կազմուած Յեղափոխութիւնը միայն և միայն դրամի փոխարէն : Վարչական անգամներ ելան առանց գաղափարին համոզում ըլլալու և դրամի փոխարէն կուսակցութեան կուսակցութիւն ցտարեցին : Այսօր ահա այդ տեսակներէ կազմուած միութեան ներկան մեր մէջ , որոնք ուժեր ներկայացնելու յաւակնութիւնը ունին . այդ միութիւնը ուժ չէ և չի կրնար ըլլալ . դա՛ արուեստօրէն լարուած մեքենայ մըն է որ շատով պիտի քայքայի :

Պէտք է դիմել , պէտք է փնտռել ուժը , նպատակը այն առիդ , որ գաղափարներու միութիւնը , մարտուած կեղծ գաղափարներէ , կը դիմէ դէպի իր ազատագրումը . դրբ իրագործումը , ամբանալով հետզհետէ իր շուրջը բոլորած ուժով :

ԹՈՐՈՍ ԵԱՋՅՈՒՐ

10 Ապրիլ 1898
Վառնա

ՏԱՒԻԼԻՅԷ

Սօֆիա անէր օրւնան « Նարոտ » ի Բրաւա կազմութեանը եղողը զնա կէտէ՛ Բրենս հազրէթէրինին Բրենսէն իր պէրապէր Բէթէրս պուրկա կիթմէսինին սէպէպի , Ռուսիա իմքերթօրը թարափրնաան թէքիթի օրնան իր մուհի մէսէլէ իշուն միւղաքէրէ իթմէք իմիշ . մէսէլէին պիւր Բրենս վէ Բրենսէն հազարութիւնը Պուրկար քիթստըր գաղափար իթմէլէրի , իթմէթի իոէ Ռուսիայա ֆիրա , իթմիշ օրն պուրկար գաղափարն էլիլէր ի իթմէլէրի իլէ և իլէ օրուսյա գաղափար օրնմալարը :

ՄԻԻԹԵՅԻՐԻԳԱ

Գոչանաւա պուրկար թարափրնաան գաթլ իոթիլիշ օրն Գեռա զիմ պէյին գաթիլէրի Պուրկարիայա ֆիրա իթմիշ իոէ տէ , օրաւա թէլիլէր օրնարագ գանունը թէքթիլ իթմիլի ճէլայա կէտէ պուրկարաան տէօրաիլ էպէտի թիւրէք , պէլիլի՝ օն սէնէ , օնընր առ իշ սէնէ հաղա ճէլաօրնա մահքիւմ իաթիլիշէր :

Ռուսիա իմքերթօրը Գորաւա իթմէթի Նիքօլայա օթուլ պին թիւ ֆէնի վէ օթուլ միլիօն ֆիլէնի հէտիլէ վէրմիշ տիր :

Կիրիտաէ պուրկար ամիրալար առա իլէրիլիտաէ իաթիլարհաթը մուհաֆաղա իթմէք իլիւն առայր տէօրիլ գընմա թագսիմ իտէրէք , զարպ թարափր իթմիլալարա ,

Սիթիա վէ Հիէրա բէթլայր ֆրանսիւղարա , Գանտիայր ինկիլիլէրէ վէ Բէթիմիշ Ռուսիայա վէրմիշէր տիր :

Հաթին Գանեսա վէ ճէնուպ սա հիլլէրի իոէ տիւլլէր մուղղաւա հիւքմի ալթընաւա գալաճագ ըմըշ : Սմիրալար իւրօրա օրաուլարնըն մէվճուտիլէթի սէպէպի իլէ թիւրք աքէրլէրին նըքֆընա թէնիլ օրնմաւը թէքիթ իթմիշէր :

Էճնէպի պանտէրալարը եանընա թիւրք պանտէրաւ տաթի պուրնաճագ ըմըշ :

Եունանիսթանըն սօն մուհարէ պէսիտէ իպրազը չէճաթ իոէն Տաթ . Մալթիլիսի եիւլ եալընաւ ըմըշ . 1798 թարիլիտաէ Բէրուա թէվէլլիտ իթմիշ վէ 1821 տէ պիլ իթմիլա ֆիլիտընաան շահաթթի նամէսինի ալաղգաան սօնրա մուհարէպէրէ միտաթիլէ իտէրէք քէսպը չէսէթ իթմիշ տիր :

Ալթըն օրնըր ճէրիհալար քէնտիսինին աճաիպ պիլ սինէ վաւըլ օրմաւընա սէպէպ օրմաւըլար , հալի սրէթտէ պուրնըպ հէմիլիէսի իլէ եալաւագաւ ըմըշ :

Թէսալիանըն պոչաթըրմաւը իշուն թային օրնան գաթիլիտաէ պէյն էլ տիւլլէ վօլայա աղիլա աղիլէթ իթմիշ տիր :

Թէսալիանըն թէտրիճէն պոչաւալընա վէ իւք գըսմ նիսան 23 տէն 10 կիւն սօնրա հարաքէթէ պալաւաւալը եաղըրմագաւ ալըլ : Օսմալը օրաուլար էսկի Մալէթ թոնիա հուսուտընա չէքիլիթտէն սօնրա օրաւաան պահրէն վէ պէրլէն աղիլէթէ պալաւաւալար ըմըշ :

Ալթըրիա հիւքլաւալար ֆրանց Ժօզէֆ Տիէսթէ աղիլէթ իթմիշ տիր :

Բրենս ֆէրալիտաւ վալիտէսինի զիլարէթ իթմէք իւզրէ վիլէնայա կիթմիշ տիր :

Սլմանալ Ռուս էլիսի տէօրիլ մուհիմ մէսէլէլէր իլիւն թիւրք հիւքիլէթիլէն շիտաթթիլ պիլ նօթա վէրմիշ , չէպէլէր :

1. — Կիրիտա մէսէլէսի :
2. — Մալէգոնիա :
3. — Էրմէնիսթան :
4. — Ռուս թիւրք մուհարէ պէսինին թաղմիլալար մէսէլէսի :

Բէթիլիմաան « Թայմիշ » չէքիլէն պիլ թէլէկրաֆա շաղաքէն Ռուսիա իւրօրաանըն ֆիթուրըղըրնաան ալալը կիրիտին իաթիլպալիլին թէլէմիլին մէսէլէսի պիլալթ քէնաիլ տէրէօհաէ իթմիշ :

Եւտի եիւլ չուլալ ուն առանըն իրիլիլիյան վէ միւսիլման իալըրնա թէվիլ օրնմըլ վէ Ռուսիա ամիրալ իրիլիլիյանարա իթմալէն աղ միւստէթ զարֆընա հեր կիւլիլ :

Հալ օրնաճաղընը վաւ իթմիշ վէ պիլ աղ միւստէթ տաշա սալար իթմէլէրի իլիւն նաթիլաթ վէրմիշ տիր :

Ռուսաւաքէրլէրի իւզէրիլէ սիլաշ պոչաւաան թիւրքլէրէ տաթի իթմաւ պէն , քէնտիլիլին անլիլի գուրշունա աիլմէյէ հապըլ օրալըր հալտէ Չարըն ալիճէնապիլըն նէ տէրէօհաէ պուրնըրընը կէօթէրմէք իւզրէ աֆիլ իթմիլիլին պէյան իթմիշ տիր :

Օտէսաւաան « Տէյլի » նիւլալ չէքիլէն պիլ թէլէկրաֆա շաղաքէն Սէն բէթէրըղալիլ իլէ Ալման վէ Աւստրիա գալիլէլէրի արաւընա ճարի օրնա միւղաքէրալթն նէթիւ ճէսինտէ Բրենս Ժօրթն կիրիա վալիլիլին թային օրնմաւը ալալ իւլիա օրնմայր ըմըշ :

Ձէյլթուտաան պաղը հայըրը մէք թուալար ալըլ իտէք տէ , օնարըն կազէթ ամըղաւ տէրճի միւստիպ կէօթմիլիլա տիր :

Գոհութեամբ կ'արձանագրենք և հրապարակու շնորհակալութիւն կը յայտնենք հետեւեալ անձինքներուն որք բալիհաճած են ի նպատ « Տաւրոս » գումարներ նուիրել :

Բ. Պ. քաղաքէն , Շամէնէն 10 ֆր. ,
Չամէնէն 10 ֆր. ,
Բարիլէն Լիւնիլէն 40 ֆր. ,
Ռուսուքէն , Յիպէն 40 ֆր. ,
Վաւնայի Օմիլ . իմքէն 4 ֆր. :

ՏՊԱՐԱՆ ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ
Վառնա , Բ. թաղ , քիւ 1104

Սոյն տպարանին մէջ կը տպարարուին հայերէն , պուրկարէն , գաղթիլիլէն , յունարէն , տաթիլիլէն և այլ լեզուներով գանալաւ տպագրական գործեր որք են հարանեաց հրապարակընը , պիլետուն , աղագրարու . թիւն , նամակագրուի , պահարան , հապէտուն , մահալ , գիլք , եալիլ , եալիլ .

Մեծ Ինքսթե ԵՒ ՄԱԳՈՐԹԻԼԵՆ — ԳԻՆԵՆԸ ՉԱՓԱԿՈՐ

ՏՕԲ. ՆԱՌԻՄ ՊՕԶԷՅ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ Ի ՎԱՌՆԱ
Նախկին անդամ Պուրկապի
Գաւառակալի Դասարանի
Կ'ստանձնէ ամեն տեսակ գատեր և ամեն աղգի աղքատները ձրի կը պաշտպանէ :
Դիմել վօյնիքօթի թղթավաճառանոց , Եւ կամ Ե. թաղ , « Բալլաք » փողոց թիւ 230 Բ. յարկ :